

Granska artikeln

Medier och mediers budskap spelar stor roll när vi människor bildar våra uppfattningar om världen. Men kan man lita på t.ex. tidningarna? Ger de oss vad vi behöver för att kunna bilda våra egna uppfattningar om världen runt omkring oss?

Uppgift

Arbeta i smågrupper om 2–3 elever per grupp. Ni ska muntligen presentera och göra en källkritisk bedömning av en tidningsartikel. Ta hjälp av den bifogade lathunden.

Gör först en kort sammanfattning av artikeln du har valt. Granska sedan artikeln med hjälp av nedanstående källkritiska frågor:

1. Varför blev det här en nyhet?
2. Vem har skrivit texten? Vet du något om honom/henne?
3. Finns det någon bild som hör till artikeln? Vad visar den? Tycker du att den passar till artikelns innehåll?
4. Varifrån (från vilka källor) har journalisten/författaren hämtat sina uppgifter?
5. Vem eller vilka kan ha intresse av att nyheten framställs som den gör?
6. Är artikeln objektiv, det vill säga fri från värderingar? Om inte, går det att skilja fakta från det som är värderingar? Saknar du några viktiga fakta i artikeln?
7. Har författaren eller tidningen en uttalad politisk hållning?
8. Vem får yttra sig i artikeln? I vilken egenskap kommer de till tals? Som experter, privatpersoner eller representanter för ett företag/organisation?
9. I vilket sammanhang är artikeln publicerad? Redogör artikeln för en isolerad händelse eller är den en del av ett större ”paket”?
10. Skulle du kunna använda dig av artikeln i ett skolarbete? Motivera ditt svar.

Källkritisk lathund

1. Vem/vilka har skrivit artikeln?
 - Är det en eller flera författare?
 - Vilka för- och nackdelar finns det med att det bara finns en/flera författare?
 - Går det att avgöra om personen/personerna har mycket kunskaper om ämnet?
2. När uppdaterades artikeln senast?
 - Går det att se när texten skrevs?
 - Är det viktigt att ha de allra senaste uppgifterna och/eller nyheterna? Varför/varför inte?
 - Finns det några risker med att använda sig av rykande färsk information? Vilka?
3. Går det att ta reda på ”information om informationen”?
 - Går det att ta reda på hur artikeln kommit till?
 - Finns det några källhänvisningar?
 - Finns det någon diskussion eller ”historik”?
 - Hur kan du annars bedöma artikelns trovärdighet?
4. Är det fakta, förklaringar eller åsikter som presenteras?
 - Fakta är sådant som kan bevisas, t.ex. ”Det är tjugo minusgrader ute.”.
 - Förklaringar erbjuder bakomliggande orsaker, t.ex. ”Det är kallt i januari eftersom...”.
 - Åsikter är ett personligt sätt att se på ett visst ämne, t.ex. ”Det är jättekallt ute”.
5. Verkar texten seriös?
 - Är innehållet rörigt, slarvigt eller fullt av stavfel?
 - Presenteras flera perspektiv eller bara ett?
 - Saknar du några viktiga fakta i artikeln?
6. Hittar du samma information på andra ställen?
 - Kolla upp vad andra källor berättar om ämnet. Ta hjälp av andra webbplatser, t.ex. Länkskafferiet (<http://lankskafferiet.skolverket.se>), eller av skolbiblioteket. Det är troligare att uppgifterna stämmer om du hittar samma information i flera olika källor.